

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра охорони праці та фізики
Кафедра біохімії та біотехнології**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Завідувач кафедри охорони праці
та фізики**

_____ (С.М. Хурсенко)

«__» _____ 2020 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Завідувач кафедри біохімії та
біотехнології**

_____ (Л.В. Бондарчук)

«__» _____ 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(СИЛАБУС)**

ОК 7 - ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Галузь знань: 27 - Транспорт

Спеціальність: 275 Транспортні технології (за видами)_

Спеціалізація : 275.03 - Транспортні технології (на автомобільному транспорті)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Освітня програма: Транспортні технології (на автомобільному транспорті)

Факультет: Інженерно-технологічний

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «**Охорона праці в галузі та цивільний захист**» для студентів за спеціальністю 275.03 "Транспортні технології (на автомобільному транспорті)" другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Розробники:

Хворост Тетяна В'ячеславівна к.е.н., доцент кафедри «Охорони праці та фізики».

Приходько Микола Федорович к.с.-г.н., доцент «Біохімії та біотехнології»

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри «Охорони праці та фізики»
Протокол від "9" червня 2020 року № 8

Завідувач кафедри _____ **(С.М. Хурсенко)**

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри «Біохімії та біотехнології»
Протокол від "16" червня 2020 року № 11

Завідувач кафедри _____ **(Л.В. Бондарчук)**
підпис *прізвище та ініціали*

Погоджено:

Гарант освітньої програми _____ **(О.О. Соларьов)**

Декан інженерно технологічного факультету _____ **(М.Я.Довжик)**

Декан факультету біолого-технологічного _____ **(В.О. Опара)**

Методист відділу якості освіти,

ліцензування та акредитації _____ **(_____)**

Зареєстровано в електронній базі: дата: _____ 2020 р.

© СНАУ, 2020 рік

© Хворост Т.В, Приходько М.Ф. 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 27 «Транспорт»	Обов’язкова
Модулів – 2	Спеціальність: 275 «Транспортні технології (за видами)»	Рік підготовки:
Змістових модулів: 6		2020-2021й
Загальна кількість годин – 120	Спеціалізація: 275.03 Транспортні технології (на автомобільному транспорті)	Курс
		1 м
		Семестр
		1-й
Тижневих годин: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 5	Ступінь вищої освіти: магістр	Лекції
		16 год.
		Практичні
		30 год.
		Лабораторні
		Самостійна робота
		74 год.
		Індивідуальні завдання:
		Вид контролю: Іспит

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання 46/74 (38,3 / 61,7)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування системних знань і практичних умінь використання основних положень законодавчих актів з охорони праці та цивільного захисту, що відносяться до напряму використання транспортних засобів, формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання у повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- поглиблення теоретичних знань щодо особливостей управління охороною праці з урахуванням особливостей транспортної галузі;
- закріплення знань щодо використання основних положень законодавчих актів з охорони праці та цивільного захисту, що стосуються робіт в автотранспортній галузі;
- набуття компетентностей за основними напрямками охорони праці та цивільного захисту при експлуатації автотранспортної техніки задля збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.

В результаті вивчення дисципліни «Охорона праці та цивільний захист» студент буде здатен:

- враховувати положення законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці та цивільного захисту при виконанні виробничих та управлінських функцій;
- брати участь у розробці інструкцій з охорони праці та складанні колективного договору;
- брати участь у проведенні службового розслідування ДТП та розслідування нещасних випадків, пов'язаних з ДТП та використанням транспортних засобів;
- застосовувати сучасні методи дослідження і аналізу ризиків, загроз і небезпек на робочих місцях та виробничих об'єктах;
- забезпечити вимоги щодо безпеки під час використання автотранспортних засобів, під час навантаження, розвантаження та перевезення вантажів;
- організовувати надання домедичної допомоги постраждалим після ДТП
- проводити моніторинг при надзвичайних ситуаціях, побудови моделей (сценарію) їх розвитку та оцінку їх соціально-економічних наслідків; приймати рішення з питань цивільного захисту в межах своїх повноважень.

3. Програма навчальної дисципліни

«Охорона праці в галузі та цивільний захист» для підготовки магістрів за спеціальністю 275 «Транспортні технології (за видами)», спеціалізація: 275.03 Транспортні технології (на автомобільному транспорті) затверджено навчально методичною радою СНАУ від 16.01.17 р. Пр. № 5

Змістовий модуль 1. Охорона праці в галузі

Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці.

Соціальне партнерство, соціальний діалог в охороні праці. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці. Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності. Визначення та основні принципи соціальної відповідальності. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності». Вимоги до забезпечення охорони праці в структурі соціальної відповідальності. Всесвітня організація охорони здоров'я. Міжнародна організація праці. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці. Конвенція Міжнародної організації праці N 153 про тривалість робочого часу та періоди відпочинку на дорожньому транспорті.

Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в автотранспортній галузі.

Закон України «Про дорожній рух». Закон України «Про транспорт». Закон України «Про автомобільний транспорт». Закон України «Про перевезення небезпечних вантажів». «Правила перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні». «Правила проїзду великогабаритних та великовагових транспортних засобів». «Правила надання послуг з технічного обслуговування і ремонту автомобільних транспортних засобів». Стратегія підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні. Складання інструкцій з охорони праці. Загальні питання законодавства про охорону праці.

Тема 3. Система управління охороною праці з урахуванням особливостей транспортної галузі.

Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці (СУОП). Служба охорони праці автотранспортного підприємства. Основні функції служби охорони праці, права спеціалістів служби охорони праці автотранспортного підприємства, документація з охорони праці на автотранспортному підприємстві. Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт ISO 45001 «Системи управління професійною безпекою та здоров'ям. Вимоги та настанови до застосування». Основні переваги ISO 45001

Тема 4. Ефективність функціональної структури СУОП.

Складання колективного договору. Планування заходів з охорони праці. Види планування та контролю стану охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій. Облік і аналіз показників охорони праці. Галузеві системи управління охороною праці. Мета та принципи функціонування. Організаційна та функціональна структури СУОП. Регіональні системи управління охороною праці, мета, принципи та основні функції. Служби охорони праці місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Тема 5. Проблеми фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії в автотранспортній галузі.

Аналіз умов праці у галузі за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу. Загальні вимоги безпеки в галузі. Вимоги до території, приміщень та майданчиків для зберігання автомобілів. Вимоги до приміщень для технічного обслуговування і ремонту транспортних засобів. Вимоги до паливозаправних пунктів, постів випускання і зливання газу. Вимоги до санітарно-побутових приміщень. Важкість праці: Динамічні та статичні навантаження. Напруженість праці. Увага, напруженість аналізаторних функцій, емоційна та інтелектуальна напруженість, монотонність праці. Атестація робочих місць.

Тема 6. Травматизм та професійні захворювання у галузі. Розслідування нещасних випадків із транспортними засобами підприємства.

Проведення службового розслідування ДТП із транспортними засобами підприємства. Порядок розслідування нещасних випадків, пов'язаних із ДТП: нормативне регулювання, створення комісії з розслідування нещасного випадку, пов'язаного з дорожньо-транспортною пригодою, акт за формою Н-1.

Тема 7. Аналіз причин і наслідків ДТП.

Класифікація ДТП за участю АТЗ. Дії водія у разі ДТП. Значення конструкційної безпеки автомобілів на причини і наслідки ДТП. Активна безпека і запобігання ДТП. Основні заходи підвищення безпеки дорожнього руху.

Тема 8. Перша долікарська допомога постраждалим після ДТП.

Порядок надання допомоги постраждалим внаслідок ДТП. Передумови надання долікарської медичної допомоги. Узагальнена схема допомоги потерпілим. Реанімаційні заходи. Забезпечення долікарської допомоги в разі поранення.

Тема 9. Вимоги безпеки під час використання автотранспортних засобів.

Вимоги безпеки під час виїзду з території організації та робочого завдання на лінії. Вимоги безпеки під час використання автомобілів на далеких маршрутах і на сезонних роботах в аграрному виробництві. Умови безпечного перевезення працівників агропромислових підприємств автотранспортними засобами. Вимоги під час використання автотранспортних засобів на газовому паливі.

Тема 10. Вимоги безпеки під час навантаження, розвантаження та перевезення вантажів.

Вимоги безпеки під час перевезення сільськогосподарських вантажів. Загальні вимоги безпеки на автотранспортних роботах в АПК. Класифікація вантажів щодо їх небезпеки. Вимоги безпеки під час навантажувально-розвантажувальних робіт на автотранспорті. Вимоги безпеки праці під час перевезення тварин. Вимоги безпеки праці під час перевезення продукції рослинництва.

Тема 11. Управління ризиками у системах менеджменту охорони праці.

Аналіз небезпек і шкідливостей на автотранспорті. Роботи з підвищеною небезпекою і шкідливістю на автотранспорті. Оцінювання рівнів професійного ризику на автотранспортних об'єктах.

Тема 12. Основні заходи пожежної профілактики на автотранспорті.

Система пожежної безпеки на автотранспортному підприємстві. Загальна інструкція про заходи пожежної безпеки на автотранспортному підприємстві. Інструкції з пожежної безпеки для окремих приміщень. Протипожежний режим на автотранспортному підприємстві. Обов'язки відповідальних за пожежну безпеку. Засоби пожежогасіння. Вимоги пожежної безпеки до території підприємства. Підбір вогнегасників для різних типів транспортних засобів.

Тема 13. Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці

Органи державного нагляду за охороною праці. Основні принципи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. Контроль стану умов праці. Перелік питань для здійснення планових заходів державного нагляду у сфері охорони праці.

Змістовий модуль 2. Цивільний захист.

Тема 14. Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій.

Основи цивільного захисту в Україні. Основні поняття і визначення. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити надзвичайні ситуації. Класифікація надзвичайних ситуацій. Основні причини виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідація їх наслідків. Моніторинг потенційно-небезпечних об'єктів.

Тема 15. Планування з питань цивільного захисту.

Загальні принципи планування заходів цивільного захисту. Вимоги до складу, змісту та форми плануючих документів. Методика розроблення планів з попередження надзвичайних ситуацій.

Структура і зміст плану цивільного захисту об'єкта на мирний час і на особливий період. Довгострокові документи і документи підготовки цивільного захисту об'єкта господарювання в поточному році. Плануючі документи з теоретичного і практичного навчання персоналу об'єкта господарювання до дій у надзвичайних ситуаціях.

Тема 16. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання.

Оцінити вплив ударної хвилі при вибуху газоповітряної суміші. Визначити вплив ударної хвилі на людей та тварин. Розрахувати ступені руйнування об'єкта та їх характеристику. Оцінити послідовність вибуху газоповітряної суміші для визначення стійкості роботи об'єкта. Вивчити основні поняття та визначення пожежної безпеки. Категорії приміщень і будівель за вибухопожежною і пожежною небезпекою. Ознайомитись з класифікацією пожежонебезпечних та вибухонебезпечних зон. Проаналізувати систему протипожежного та противибухового захисту. Захист людей та матеріальних цінностей. Послідовно оцінити пожежну обстановку.

Тема 17. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного, біологічного зараження.

Ознайомитись з основними поняттями оцінки радіаційної, хімічної, метеорологічної обстановки. Вивчити методи оцінки радіаційної обстановки при аварії на АЕС і послідовність її проведення. Визначити параметри зон забруднення радіоактивних речовин. Розв'язання типових завдань. Режими захисту при аварії на АЕС. Вивчити методи оцінки хімічної обстановки і послідовність її проведення. Розрахунок масштабів хімічного забруднення. Розв'язання типових завдань. Планування заходів із запобігання поширенню інфекційних захворювань з первинного осередку. Зона і осередок біологічного ураження. Ознайомитись з способами евакуації і розосередження міського населення в надзвичайних ситуаціях.

Тема 18. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС.

Освоїти методику оцінки інженерної обстановки. Зробити розрахунок необхідної кількості рятувальників і техніки. Оцінити збитки від наслідків надзвичайних ситуацій. Розрахувати збитки від втрати життя та здоров'я населення.

Тема 19: Забезпечення заходів і дій в межах Єдиної системи цивільного захисту для технічного і транспортного профілю.

Стійкість роботи об'єкта. Фактори, які впливають на стійкість роботи об'єкта в умовах надзвичайної ситуації. Шляхи і способи підвищення стійкості роботи об'єкта та галузей народного господарства. Стійкість роботи автотранспортної та іншої техніки, технологічного обладнання і механізмів. Оцінка стійкості роботи машино-тракторного парку, паливно-енергетичного комплексу і водопостачання. Підвищення стійкості мереж комунального господарства. Норми проектування інжекторно-технічних заходів у надзвичайних ситуаціях. Система централізованого і регіонального оповіщення та інформаційного забезпечення цивільного захисту України. Варіанти мовних повідомлень цивільного захисту.

Тема 20. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту для технічного і транспортного профілю.

Вивчити функції компетентного державного органу з перевезення небезпечних вантажів залізничним, автомобільним, морським і річковим транспортом. Ознайомитись з спорядженням (обладнання) автотранспорту в період загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру в умовах проведення рятувальних робіт в осередках ураження. Ознайомитись з організацією спеціальної обробки техніки і майна при зараженні радіоактивними речовинами, хімічними речовинами і біологічними засобами.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	нд	с.р.
Модуль 1. Охорона праці в галузі						
Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці	5					5
Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в автотранспортній галузі	5	2	2			1
Тема 3. Система управління охороною праці з урахуванням особливостей транспортної галузі	5	2				3
Тема 4. Ефективність функціональної структури СУОП.	5		2			3
Тема 5. Проблеми фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії в автотранспортній галузі	5		2			3
Тема 6. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків із транспортними засобами підприємства	6		6			
Тема 7. Аналіз причин і наслідків ДТП	2	2				
Тема 8. Перша долікарська допомога постраждалим після ДТП	2		2			
Тема 9. Вимоги безпеки під час використання автотранспортних засобів	3	2				1
Тема10. Вимоги безпеки під час навантаження, розвантаження та перевезення вантажів	7	2				5
Тема11. Управління ризиками в системах менеджменту охорони праці	7		4			3
Тема 12. Основні заходи пожежної профілактики на автотранспорті	5		2			3
Тема 13. Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці	3					3
Модуль 1 Усього годин	60	10	20			30
Модуль 2 Цивільний захист						
Тема 14. Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій	10	2	2			6
Тема 15. Планування з питань цивільного захисту	10	2	2			6
Тема 16. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання	6					6
Тема 17. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного, біологічного зараження	8		2			6
Тема 18. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС	8		2			6
Тема 19. Забезпечення заходів і дій в межах Єдиної системи цивільного захисту для технічного і	8	2				6

транспортного профілю						
Тема 20. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту для технічного і транспортного профілю	10		2			8
Модуль 2 Усього годин	60	6	10			44
Усього годин	120	16	30			74

5. Теми та план лекційних занять

№ з/п	Назва теми та план	Кількість годин
1	Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в автотранспортній галузі. 1. Закон України «Про дорожній рух» 2. Закон України «Про транспорт» 3. Закон України «Про автомобільний транспорт» 4. Закон України «Про перевезення небезпечних вантажів» 5. «Правила перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні». 6. «Правила проїзду великогабаритних та великовагових транспортних засобів» 7. «Правила надання послуг з технічного обслуговування і ремонту автомобільних транспортних засобів» 8. Стратегія підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні.	2
2	Тема 3. Система управління охороною праці з урахуванням особливостей транспортної галузі. 1. Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці (СУОП). 2. Служба охорони праці автотранспортного підприємства. 3. Документація з охорони праці на автотранспортному підприємстві	2
3	Тема 7. Аналіз причин і наслідків ДТП. 1. Класифікація ДТП за участю АТЗ. 2. Дії водія в разі ДТП. 3. Значення конструкційної безпеки автомобілів на причини і наслідки ДТП. 4. Основні заходи підвищення безпеки дорожнього руху.	2
4	Тема 9. Вимоги безпеки під час використання автотранспортних засобів 1. Вимоги безпеки під час виїзду з території організації та робочого завдання на лінії. 2. Вимоги безпеки під час використання автомобілів на далеких маршрутах і на сезонних роботах в аграрному виробництві. 3. Умови безпечного перевезення працівників агропромислових підприємств автотранспортними засобами.	2
5	Тема 10. Вимоги безпеки під час навантаження, розвантаження та перевезення вантажів. 1. Вимоги безпеки під час перевезення сільськогосподарських вантажів 2. Загальні вимоги безпеки на автотранспортних роботах в АПК 3. Класифікація вантажів щодо їх небезпеки. 4. Вимоги безпеки під час навантажувально-розвантажувальних робіт на автотранспорті.	2
6	Тема 15 Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій. 1. Основи цивільного захисту в Україні. Основні поняття і визначення.	2

	2. Класифікація надзвичайних ситуацій. Основні причини виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідація їх наслідків. 3. Моніторинг потенційно-небезпечних об'єктів.	
7	Тема 16 Планування з питань цивільного захисту. 1. Загальні принципи планування заходів цивільного захисту. 2. Методика розроблення планів з попередження надзвичайних ситуацій. 3. Структура і зміст плану цивільного захисту об'єкта на мирний час і на особливий період.	2
8	Тема 20 Забезпечення заходів і дій в межах Єдиної системи цивільного захисту для технічного і транспортного профілю. 1. Стійкість роботи об'єкта. Фактори, які впливають на стійкість роботи об'єкта в умовах надзвичайної ситуації. Шляхи і способи підвищення стійкості роботи об'єкта та галузей народного господарства. 2. Стійкість роботи автотранспортної та іншої техніки, технологічного обладнання і механізмів. Оцінка стійкості роботи машино-тракторного парку, паливно-енергетичного комплексу і водопостачання. 3. Підвищення стійкості мереж комунального господарства. Норми проектування інжекторно-технічних заходів у надзвичайних ситуаціях. Система централізованого і регіонального оповіщення та інформаційного забезпечення цивільного захисту України. Варіанти мовних повідомлень цивільного захисту.	2
	Разом	16

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розробка інструкцій з охорони праці	2
2	Складання колективного договору	2
3	Проведення атестації робочого місця за умовами праці.	2
4-5	Проведення службового розслідування ДТП із транспортними засобами підприємства	4
6	Проведення розслідування нещасних випадків, пов'язаних із ДТП : нормативне регулювання, створення комісії з розслідування нещасного випадку, пов'язаного з дорожньо-транспортною пригодою, акт за формою Н-1.	2
7	Надання долікарської допомоги постраждалим після ДТП	2
8-9	Логічне моделювання небезпек виробничих процесів, оцінка базового та припустимого ризику.	4
10	Проведення підбору вогнегасників для різних типів транспортних засобів	2
11	Розрахунок зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання.	2
12	Проведення моніторингу та сценарного аналізу виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій.	2
13	Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.	2
14	Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС.	2
15	Спеціальна функція у сфері цивільного захисту для технічного і транспортного профілю.	2
	Разом	30

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми та перелік питань	Кількість годин
1	Тема.1. Міжнародні норми в галузі охорони праці Соціальне партнерство, соціальний діалог в охороні праці. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності». Всесвітня організація охорони здоров'я. Міжнародна організація праці. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці. Конвенція Міжнародної організації праці N 153 про тривалість робочого часу та періоди відпочинку на дорожньому транспорті	5
2	Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в автотранспортній галузі Загальні питання законодавства про охорону праці.	1
3	Тема 3. Система управління охороною праці в організації з урахуванням особливостей транспортної галузі. Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт ISO 45001 «Системи управління професійною безпекою та здоров'ям. Вимоги та настанови до застосування». Основні переваги ISO 45001	3
4	Тема 4. Ефективність функціональної структури СУОП. Планування заходів з охорони праці. Види планування та контролю стану охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій. Облік і аналіз показників охорони праці. Галузеві системи управління охороною праці. Мета та принципи функціонування. Організаційна та функціональна структури СУОПГ. Регіональні системи управління охороною праці, мета, принципи та основні функції. Служби охорони праці місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.	3
5	Тема 5. Проблеми фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії в автотранспортній галузі. Аналіз умов праці у галузі за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу. Загальні вимоги безпеки в галузі. Вимоги до території, приміщень та майданчиків для зберігання автомобілів. Вимоги до приміщень для технічного обслуговування і ремонтування транспортних засобів. Вимоги до приміщень для технічного обслуговування і ремонтування транспортних засобів. Вимоги до паливозаправних пунктів, постів випускання і зливання газу. Вимоги до санітарно-побутових приміщень. Важкість праці: Динамічні, статичні навантаження. Напруженість праці. Увага, напруженість аналізаторних функцій, емоційна та інтелектуальна напруженість, монотонність праці	3
6	Тема 9. Вимоги безпеки під час використання автотранспортних засобів . Вимоги під час використання автотранспортних засобів на газовому паливі.	1
7	Тема 10. Вимоги безпеки під час навантаження, розвантаження та перевезення вантажів. Небезпечні та шкідливі виробничі фактори При навантаженні, розвантаженні та перевезенні вантажів. Класифікація вантажів щодо їх безпеки. Вимоги безпеки до вантажно-розвантажувальних площадок.	5

	Вимоги безпеки праці під час перевезення тварин. Вимоги безпеки праці під час перевезення продукції рослинництва.	
8	Тема 11. Управління ризиками в системах менеджменту охорони праці Аналіз небезпек і шкідливостей на автотранспорті. Роботи з підвищеною небезпекою і шкідливістю на автотранспорті. Оцінення рівнів професійного ризику на автотранспортних об'єктах	3
9	Тема 12. Основні заходи пожежної профілактики на автотранспорті. Система пожежної безпеки на автотранспортному підприємстві. Загальна інструкція про заходи пожежної безпеки на автотранспортному підприємстві. Інструкції з пожежної безпеки для окремих приміщень. Протипожежний режим на автотранспортному підприємстві. Обов'язки відповідальних за пожежну безпеку. Засоби пожежогасіння. Вимоги пожежної безпеки до території підприємства	3
10	Тема 13. Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці Органи державного нагляду за охороною праці. Основні принципи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. Контроль стану умов праці. Перелік питань для здійснення планових заходів державного нагляду у сфері охорони праці.	3
11	Тема 14. Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій. Ознайомитись з основами цивільного захисту в Україні. Основні поняття і визначення. Прослідити моніторинг небезпек, що можуть спричинити надзвичайні ситуації. Класифікація надзвичайних ситуацій. Основні причини виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідація їх наслідків. Визначити моніторинг потенційно-небезпечних об'єктів	6
12	Тема 15. Планування з питань цивільного захисту. Загальні принципи планування заходів цивільного захисту. Методика розроблення планів з попередження надзвичайних ситуацій. Структура і зміст плану цивільного захисту об'єкта на мирний час і на особливий період.	6
13	Тема 16. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання. Оцінити вплив ударної хвилі при вибуху газоповітряної суміші. Визначити вплив ударної хвилі на людей та тварин. Розрахувати ступені руйнування об'єкта та їх характеристику. Оцінити послідовність вибуху газоповітряної суміші для визначення стійкості роботи об'єкта	6
14	Тема 17. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного, біологічного зараження. Оцінити хімічну обстановку. Послідовність її проведення. Розрахунок масштабів хімічного забруднення. Розв'язання типових завдань	6
15	Тема 18. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС Розрахувати збитки від втрати життя та здоров'я населення	6
16	Тема 19. Забезпечення заходів і дій в межах Єдиної системи цивільного захисту для технічного і транспортного профілю. Стійкість роботи об'єкта. Фактори, які впливають на стійкість роботи об'єкта в умовах надзвичайної ситуації. Шляхи і способи підвищення	6

	стійкості роботи об'єкта та галузей народного господарства. Стійкість роботи автотранспортної та іншої техніки, технологічного обладнання і механізмів. Оцінка стійкості роботи машино-тракторного парку, паливно-енергетичного комплексу і водопостачання. Підвищення стійкості мереж комунального господарства. Норми проектування інжекторно-технічних заходів у надзвичайних ситуаціях. Система централізованого і регіонального оповіщення та інформаційного забезпечення цивільного захисту України. Варіанти мовних повідомлень цивільного захисту.	
17	Тема 20. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту для технічного і транспортного профілю. Вивчити функції компетентного державного органу з перевезення небезпечних вантажів залізничним, автомобільним, морським і річковим транспортом. Ознайомитись з спорядженням (обладнання) автотранспорту в період загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру в умовах проведення рятувальних робіт в осередках ураження. Ознайомитись з організацією спеціальної обробки техніки і майна при зараженні радіоактивними речовинами, хімічними речовинами і біологічними засобами.	8
	Разом	74

8. Методи навчання

Методи навчання та викладання:

лекція-демонстрація викладача,

робота в дискусійних групах.

демонстрація, ілюстрація, спостереження;

виробничо-практичні заняття, виконання практичних завдань.

Методи навчання за характером і рівнем самостійної розумової діяльності студентів: проблемний; частково-пошуковий (евристичний); дослідницький; репродуктивний; демонстративний для пояснення.

Активні методи навчання - робота в групах, використання учбових і контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій.

Інтерактивні технології навчання - використання мультимедійних технологій, діалогове навчання.

9. Методи контролю

При викладанні дисципліни „Охорона праці в галузі та цивільний захист” передбачається використання трьох видів контролю: поточного, модульного і підсумкового.

Поточний контроль включає в себе:

– тестування – така форма контролю дозволяє перевірити підготовку студентів до кожного заняття, проводиться регулярно на вибірковій основі;

– опитування та експрес-опитування – проводяться з метою виявлення вміння студентами оперувати вчитаним викладачем матеріалом, швидко відповідати на додаткові питання, проводиться регулярно;

– розв'язання ситуаційних завдань – дозволяє виявити вміння орієнтуватися в матеріалі, виявляти його основний та другорядний зміст, розподіляти ролі серед учасників обговорення, систематизувати знання та використовувати їх задля досягнення поставленої викладачем цілі;

– самостійна робота – така форма контролю дозволяє виявити вміння чітко, логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання, вміння працювати самостійно;

– контрольна робота – проводиться з метою отримання загального уявлення про достатність взаємозв'язку „викладач–студент” з даної дисципліни, а також контролю поточної успішності.

Модульний контроль передбачає рейтингове оцінювання знань, умінь і навичок студентів за окремим змістовим модулем, здійснюється під час виконання контрольної роботи, яка проводиться у формі тестів та розв'язування задач.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді іспиту за умови проходження студентом усіх етапів поточного та модульного контролю.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота														С Р С	Разом за модулі та	Атестація	Підсумковий тест -	Сума
Модуль 1 0-20							Модуль 2 0-20											
Т 1-2	Т 3-4	Т 5	Т 6-7	Т 8-9	Т 10-11	Т 12-13	Т 14	Т 15	Т 16	Т 17	Т 18	Т 19-20						
3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	5	15	55 (40+15)	15	30	100	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
69-74	D	
60-68	E	задовільно
35-59	FX	
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс дисципліни «Охорона праці в галузі» для студентів на 2020-2021 навчальний рік. Суми, СНАУ
2. Методичні вказівки до виконання лабораторних та практичних робіт з курсу „Охорона праці в галузі”. Сумський НАУ, кафедра “Охорони праці”. 2015-2020рр.
3. Методичні вказівки для виконання практичних занять з дисципліни «Цивільний захист» для студентів усіх спеціальностей освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» та «магістр» денної, заочної та дистанційної форм навчання Частина III. - Суми, 2016 р., 22 с
4. Методичні вказівки для виконання індивідуальних занять з дисципліни «Цивільний захист» для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» та «магістр» заочної та дистанційної форм навчання. -Суми, 2016 р., 19 с

5. Методичні вказівки для виконання розділу «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» в дипломних роботах студентами інженерно технологічного факультету освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» та « магістр» денної, заочної та дистанційної форм навчання. - Суми, 2014 р., 16 с.

12. Рекомендована література

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Закон України "Про охорону праці" від 14 жовтня 1992 р. (*Редакція станом на 20.01.2018*).
2. Кодекс Законів про працю в Україні.
3. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності" від 23.09.99 р. №1105. (*Редакція станом на 19.12.2017*)
4. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». (*Редакція станом на 04.04.2018*)
5. Постанова Уряду України Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві» від 17.04.2019 № 337
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 р. № 994. «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат». (*Редакція станом на 13.03.2018*)
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці» від 1 серпня 1992 р. (*Редакція станом на 28.10.2016*)
8. Конституція України. Основний закон. – К.- № 742-VII від 21.02.2014, ВВР, 2014, № 11, ст.143.
9. Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 року за .N 5403-VI.
10. ДСТУ Б А.2.2-7:2010. Проектування. Розділ інженерно-технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони) у складі проектної документації об'єктів. Київ. – Мінрегіонбуд. України, -2010.
11. Закон України “ Про правовий режим воєнного стану”. – К. Урядовий кур’єр, 14.06.2000.-№107.
12. Закон України “ Про захист людини від інфекційних хвороб”. – К. 06.04.2000. №1645-III.
13. Закон України “ Про зону надзвичайної екологічної ситуації”. – К.13.07.2000.- №1908- III.
14. Закон України “ Про об’єкти підвищеної небезпеки”. – К.18.01.2001.-№2245- III.
15. Закон України “ Про зону надзвичайної екологічної ситуації” від 13.07.00. №08-III.
16. Закон України "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи". – К.: Відомості Верховної Ради України, 1991. – № 16. – Ст. 198; 1992., № 13. – Ст. 177.
17. Закон України “ Про правовий режим надзвичайного стану”. - К.Урядовий кур’єр, 14.06.2000.-№107.
18. Закон України “ Про аварійно – рятувальні служби”. - К.Урядовий кур’єр, 14.12.1999. - №1281.
19. Закон України “ Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру”. - К.Урядовий кур’єр, 16.09.2000. - №149.
20. Постанова КМ України “ Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій” від 16.02.98 №174 (Із зм. і доп., внесеними постановами КМ України від 24.09.99 №1763, від 21.10.99 №43.

21. Постанова КМ України “ Про порядок формування розміщення та проведення операцій з матеріальними цінностями Державного резерву” від 08.10.97року №1129.
22. Постанова КМ України “ Про номенклатуру та обсягів продукції Державного матеріального резерву” від 07.08.98 року №1245-46.
23. Постанова КМ України “ Про розбронювання матеріальних цінностей мобілізаційного резерву та створення запасів матеріально-технічних ресурсів для виконання першочергових робіт під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій” від 15.04.97 року №338-027.
24. Постанова КМ України “ Про затвердження особливостей формування та проведення операцій з матеріальними цінностями мобілізаційного резерву” від 29.01.98 року №100-03.
25. Постанова КМ України “ Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв'язку у надзвичайних ситуаціях” від 15.02.99 №2.
26. Постанова КМ України “ Про Основні засади створення в Україні підсистеми рятування і ліквідації небезпечних забруднень на воді єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного характеру” від 5.10.98 №1599.
27. Постанова кабміну України ” Про єдину державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру” К.03.08.1998.-№1198.
28. Указ Президента України “ Про систему реагування на надзвичайні ситуації на водних об'єктах” від 15.06.01 №436/2001.

Базова

29. О. В. Войналович, Є. І. Марчишина, Д. Г. Кофто Охорона праці в галузі (автомобільний транспорт). Підручник для студентів спеціальності «Транспортні технології (автомобільний транспорт)». - К.2019 – 695 с
30. О.В.Войналович, Є.І.Марчишина. Охорона праці на автотранспорті АПК. Навчальний посібник для студентів спеціальності «Організація перевезень і управління на транспорті (за видами транспорту)» – К.: Основа, 2015. – 442 с.
31. Зеркалов Д.В. Охорона праці в галузі: Загальні вимоги. Навчальний посібник. – К.: «Основа».2011 – 551 с.
32. Полетаєв В.П.Охорона праці в галузі: навчальний посібник / В.П.Полетаєв,О.А. Крюковська / під ред. д.т.н., проф.А.П. Огурцова. —Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2015. —363с.
33. ISO 45001 «Система менеджменту охорони здоров'я та безпеки персоналу. Вимоги»
34. ДСТУ ОHSAS 18002:2015 Національний стандарт України системи управління гігієною та безпекою праці - Видання офіційне – Київ ДП «УкрНДНЦ». 2016
35. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / Львів, 2010.- 384 с.
36. Євдін О.М., Могильниченко В.В. та ін. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т.1. "Техногенна та природна небезпека". Т.3."Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) та містобудування".Посібник.- К.: КІМ, 2007, 2008.- 636 с.,- 152 с.
37. Осипенко С.І., Іванов А.В. "Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту". Навчальний посібник. -К., 2008. -286с.
38. Русаловський А.В., Вендичанський В.Н. Цивільний захист: Навч. Посібн./За наук.ред. Запорожця О.І., -К.: АМУ, 2008, -250с.

Допоміжна

1. Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці: НПАОП 0.05-8.04-92. — Х.: ФОРТ, 2003. — 16 с.
2. НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці України від 08.06.2004 р. № 151.
3. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55
4. НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.
5. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.
6. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.

13. Інформаційні ресурси

1. <http://dsp.gov.ua/> - Офіційний сайт Державна служба України з питань праці
2. <http://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm> Офіційний сайт International Labour Organization
3. <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/index> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування України.
4. <http://base.safework.ru/iloenc> - Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.
5. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
6. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
7. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
8. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи <http://www.mns.gov.ua/> .
9. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua> .
10. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/> .
11. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України <http://www.mon.gov.ua, www.osvita.com>.
12. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.
13. Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>.
14. Північноатлантичний альянс (НАТО) <http://www.nato.int/>.
15. Новини про поточні події у світі, в т. ч. про надзвичайні ситуації <http://www.100top.ru/news/> (російською мовою).
16. Сайт, присвячений землетрусам та сейсмічному районуванню території <http://www.scgis.ru/russian/>.
17. Сайт, присвячений надзвичайним ситуаціям природного характеру <http://chronicl.chat.ru/>.
18. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України <http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>.

ДОДАТОК

до робочої програми навчальної дисципліни (силабуса)

Таблиця – Узгодження результатів навчання з дисципліни (ДРН) з програмними результатами навчання (ПРН)

Результати навчання з дисципліни	Програмні результати навчання		
	ПРН 2	ПРН 22	ПРН 28
Здатність враховувати положення законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці та цивільного захисту при виконанні виробничих та управлінських функцій.	+		
Здатність брати участь у розробці інструкцій з охорони праці та складанні колективного договору	+		
Здатність брати участь у проведенні службового розслідування ДТП та розслідування нещасних випадків, пов'язаних з ДТП та використанням транспортних засобів	+		+
Здатність застосовувати сучасні методи дослідження і аналізу ризиків, загроз і небезпек на робочих місцях та виробничих об'єктах		+	
Здатність забезпечити вимоги щодо безпеки під час використання автотransпортних засобів, під час навантаження, розвантаження та перевезення вантажів	+		
Здатність організовувати надання домедичної допомоги постраждалим після ДТП	+		+
Здатність проводити моніторинг при надзвичайних ситуаціях, побудови моделей (сценарію) їх розвитку та оцінку їх соціально-економічних наслідків; приймати рішення з питань цивільного захисту в межах своїх повноважень		+	